

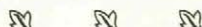
het stuk afgegraven veen. Dat zullen we voorloopig (misschien voor altijd) stil laten liggen en we willen eens zien, wat hier nu gaat gebeuren. De nieuwe boerderijen langs de Lyclama-vaart, die daar zoo aardig op een rijtje liggen, zullen hun invloed wel doen gelden.

Natuurlijk heeft dit natuurmonument vooral beteekenis voor de biologen en natuurvrienden van de Drie Noordelijke Provincies. Ik hoop, dat zij er behoorlijk van zullen weten te profiteren en ook dat de Stichtingen It Fryske Gae, Het Drentsche Landschap en Het Groningsch Landschap de belangen van het Natuurmonument zullen helpen bevorderen en de Groote Vereeniging zullen bijstaan met raad en daad.

We moeten alvast beginnen met den huidige toestand vast te stellen en een nauwkeurig vegetatiebeeld te ontwerpen van de verschillende perceelen, benevens een goed overzicht van de fauna. De grensgreppels kunnen mooi te pas komen voor de orientatie. Wanneer het noodig blijkt, zullen we ook een paar mooie profielen moeten steken en wat kienhoutbodempopen leggen en wanneer dat lukt en we maken er mooie foto's en teekeningen van en geven boeiend tekst en uitleg van alles wat er te zien komt, dan hebben wij meteen een goed antwoord op een andere vraag, die mij door lieve brave en beschaafde menschen is gedaan: „Wat heeft men nu eigenlijk aan zoo'n hoogveen-natuurmonument?”

Heusch, ons Nederlandsche Volk is nog lang niet zoo goed onderwezen, als men vroeger wel durfde te beweren.

JAC. P. THIJSSSE.

DRIE FRAAIE STRANDVONDSTEN.

BALANUS TINTINNABULUM VAR. *AZORICUS* PILSBRY.

Een aantal exemplaren van deze paars gekleurde zeepok met een kurk als substraat vond ik te Katwijk a. Zee op 18 Sept. 1937. De algemeene habitus van zeepokken mag ik als bekend veronderstellen. De variëteit *azoricus* werd door Pilsbry afgescheiden op grond van afwijkingen in de sculptuur van *tergum* en *scutum*, welke deelen vereischt zijn voor de determinatie van zeepokken.

B. tintinnabulum wordt slechts incidenteel in de Noordzee aangetroffen. Gegeven de type-localiteit — de Azoren — moet deze kurk wel door de Golfstroom (de tak door het Kanaal) meegevoerd zijn.

Litteratuur: PILSBRY: Cirripedia Smithsonian Institution Bulletin 93.

P. KRÜGER: Cirripedia in Die Tierwelt der Nord und Ostsee Lief. VIII.

J. J. TESCH 1920: Het Leven der Zee.

MARTHASTERIAS GLACIALIS L. Fig. 1.

Van *Marthasterias glacialis* L. bevindt zich een exemplaar in mijn collectie, dat gevonden is te Scheveningen bij de haven in Juni 1928 (door C. Ebbinge Wubben, mij geschonken door J. B. Henrard). Het voorwerp is 21 cm in middellijn en heeft 2 van de 5 armen in regeneratie. Deze karakteristieke soort heeft de afgeplatte armen bezet met 7 rijen groote stekels en kan een grootte bereiken van $R = 35$ cm (R = straal gemeten van het middelpunt der schijf

tot aan de punt van een arm). Het areaal beslaat de Atlantische Oceaan van IJsland tot de Azoren. Ook komt de soort voor in het noordelijk deel van de Noordzee. Volgens Maitland 1897 is een „verdwaald” ex. gevonden aan de Belgische kust, doch de soort was volgens Engel 1932 nog niet gevonden aan de Nederlandsche kust. Hem was deze vondst van 1928 nog niet bekend.

Het is mogelijk, dat dit voorwerp aangevoerd is door een trawler. Het heeft nl. een „geman-

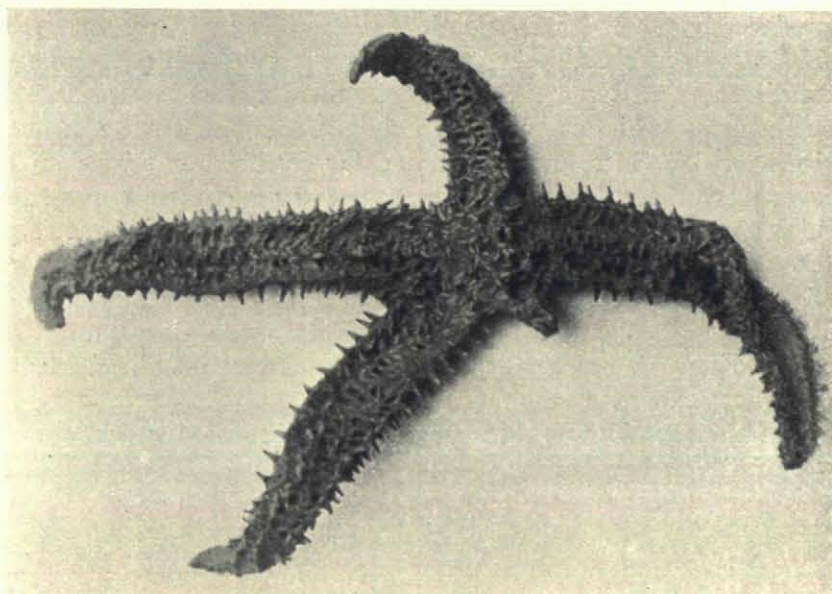

Fig. 1. *Marthasterias glacialis* L. $\times \frac{2}{3}$.

geld” voorkomen. Op een tweetal trawlerreizen die ik op de Noordzee gemaakt heb, heb ik waargenomen, dat het net gedeeltelijk over de reeling binnenboord getrokken wordt; al wat zich in dat deel van het net bevindt, wordt door deze behandeling platgedrukt — gemangeld —. Andere mogelijkheden zijn hiermee echter niet uitgesloten.

Litteratuur: MORTENSEN: The Echinodermata of the British Isles.

ENGEL 1932: Fauna van Nederland VI: Echinodermata.

EEN EISCHAAL VAN *SCYLLIUM CATULUS* L. Fig. 2.

Het derde geval betreft een eischaal van *Scyllium catulus* L. dat te Kijkduin in Januari 1929 gevonden is (eveneens leg. C. Ebbinge Wubben, comm. J. B. Henrard). De vorm van deze eischaal komt geheel overeen met die van *Scyllium canicula* L., welke haaiensoort aan onze kust voorkomt en waarvan de eischalen op het strand gevonden worden. (*Sc. catulus* komt volgens de Systematische Lijst van Nederlandsche Visschen hier niet voor.)

Deze eischalen zijn kleine, langwerpige, in hoofdvorm rechthoekige, chitineuze hulzen, licht tot donkerbruin gekleurd met 2 zeer lange, sterk gekronkelde draden welke dienen om de eieren onder zee vast te hechten. Lateraal vertoont deze soort een smalle, opstaande kant die zeer fijn dwars gestreept is. De afmetingen van droge voorwerpen zijn $\pm 44 \times 18$ mm.

Het ei van *Sc. catulus* nu is veel forscher van constructie en tweemaal zoo lang en breed. De laterale, opstaande kanten zijn hier zeer sterk ontwikkeld en vertoonen een sterke ribbeling, welke ribbeling zich diagonaal op de platte zijden even voortzet en daar een rand vormt.

DRIE FRAAIE STRANDVONDSTEN ☼ ☼ ☼ ☼ ☼ 181

Een eerste mededeeling over dit ei is gegeven door W. Thompson Mag. of Nat. Hist. Vol. XIV 1844, waar hij aanneemt dat de door hem vermelde en afgebeelde eischaal van *Sc. catulus* is, mede op gezag van J. Couch. Portlock Mag. of Nat. Hist. Vol. XV 1845, heeft deze meening bevestigd. Hij nam de eieren uit het moederlichaam op Korfu, waar deze haaiensoort veel aangevoerd werd.

Mogelijk is het ei door de stroom (uit het zuiden?) aangevoerd, zooals ook rogge-eieren hier aangevoerd zijn. Zie hiervoor Lacourt, De Levende Natuur XLII Afl. 6.

Uit deze mededeelingen blijkt weer, hoeveel fraaie vondsten aan onze kust te doen zijn. Men kan niet spreken van een „begrensde” Nederlandsche marine fauna, steeds worden nieuwe soorten uit verschillende groepen aangevoerd. Als allen, die belangstelling hebben, volhardend zoeken, zullen zeker steeds nieuwe dingen bekend worden. Ondergeteekende ontvangt gaarne materiaal en wil gaarne helpen determineeren.

Leiden, Merelstraat 33.

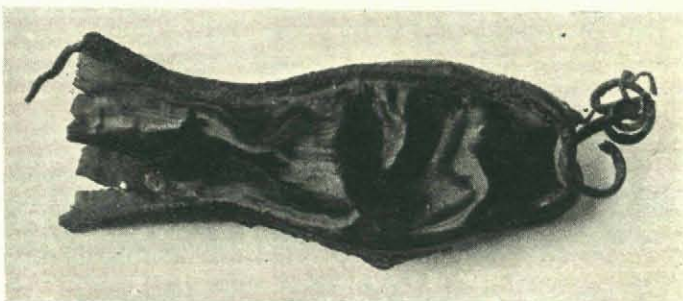

Fig. 2. Eischaal van *Scyllum catulus* L.

A. W. LACOURT.

BIJ EEN „INVENTARISLIJSTJE”.

Op een van de meest aparte en forsche natuurmonumenten van Nederland, de omgeving van Bergen, valt in den laatsten tijd de aandacht door de pogingen der Bergenaren, om den aanleg van een militair vliegveld bij hun dorp te voorkomen. ¹⁾ Maakt een strategisch belang zulk een vliegveld juist dáár noodig, dan kan van verzet natuurlijk geen sprake zijn; maar zou dit niet het geval zijn, dan moge men in aanmerking nemen, dat niet slechts de pension-gasten, die voor hun rust naar Bergen komen, en de vele kunstenaars, die er wonen, — doch vooral ook de echte natuurliefhebbers de bekoring van een der rijkste en wildste natuurgebieden sterk zullen zien verminderen. Wij leven in den tijd van de „decibel”, van het meten der hoeveelheden lawaai. Welnu: Voor al deze vrees zal geen reden bestaan, indien het nieuwe vliegveld zijn lawaai beperkt tot zeg 10 % van datgene, wat Soesterberg te hooren geeft. Maar kan op zulk een beperking worden gerekend?

Kenner van het vogelleven zullen moeten beoordeelen, in hoeverre een drukgebruikt vliegveld den vogelstand inderdaad benadeelt. Doch iedereen kan nagaan, hoe de vogelliefhebber zelf benadeeld wordt bij het waarnemen van vogelgeluiden en het ondergaan van de daarmede verbonden stemming, indien de vliegtuigen („onze bromvliegen” zooals het Handelsblad ze noemde) hun geluid aan het weidsche duingebied of de intieme boschwereld opdringen. En wat het ondergaan van stemming betreft, is het met het genieten van landschaps-schoon en van den grooten plantenrijkdom natuurlijk niet anders gesteld: Daar behoort geen andere begeleiding bij dan stilte, geaccentueerd door den wind en wat vogelroepen. Er behoeft werkelijk maar te worden verwezen naar den ondergang van de prachtige Soesterberger- en Stompertbuurt als rustig natuurerrein, en — in mindere mate — naar ieder bosch, waarlangs drukke autowegen loopen, vooral als daar veel motorfietsen passeeren (bijv. Spanderswoud).

1) Geschreven najaar 1937.